

OPENINGSREDE algemeen voorzitter PSP, Lambert Meertens,
voor het PSP-congres op 12 februari te Arnhem.

Partijgenoten,

Het is nog maar drie weken geleden dat de PSP een congres hield, en nu zijn we alweer bijeen. Het is in de politiek een drukke tijd, maar voor ons is het altijd een drukke tijd - verkiezingen of niet - omdat er voortdurend zaken zijn die onze aandacht vragen en waarvoor wij in actie komen. Het is nu voor ons een extra drukke tijd, omdat we uiteraard niet voor de verkiezingen de andere acties willen stopzetten.

Op ons vorige congres hebben we een actieprogramma vastgesteld. Helaas is in de berichtgeving over dat congres de indruk gewekt dat de PSP samenwerking met progressieve partijen afwijst. Niet alleen stond dat punt niet ter discussie, maar onze opvattingen daarover, zoals vastgesteld op het congres van Tilburg in november 1975, zijn ook duidelijk genoeg. De PSP streeft naar samenwerking met alle partijen die opkomen voor de belangen van de arbeidersklasse. Daarbij stellen we de niet onredelijke voorwaarde dat die samenwerking niet in strijd mag komen met onze verdergaande doelstellingen. Ons gaat het vooral om de mogelijkheden voor machtsvorming en bewustwording aan de basis.

Op het congres nu is aan de orde: de samenstelling van de kandidatenlijsten voor Eerste en Tweede Kamer. Voor onze partij is het parlementaire werk niet het alleenzalmakend doel, maar een vorm van actievoeren, naast alle andere vormen van actie, en dus een onderdeel van de totale activiteiten van de PSP. Maar een belangrijk onderdeel: als we in het parlementaire werk actief zijn en daarbij willen opkomen voor de belangen van de werkende bevolking, dan hebben we ook de taak dat goed te doen. En we moeten die gelegenheid aangrijpen om onze opvattingen over de maatschappelijke problemen duidelijk te maken en onze oplossingen daarvoor aan te geven. Het parlementaire werk is voor wie het goed wil doen een zware taak, soms dankbaar, maar veel vaker ondankbaar. Wij zijn blij als onze beste mensen bereid zijn die taak op zich te nemen.

Ook aan de orde op dit congres is de behandeling van de beleidsverslagen. Het partijbestuur hoopt dat hierover een goede discussie zal plaatsvinden, en wil daarom, voor zover de tijd dat toelaat, aan ieder beleidsverslag een afzonderlijke ronde besteden.

Het is langer dan een jaar geleden dat dit partijbestuur gekozen werd, en eigenlijk had zijn beleid al vorig jaar op een congres aan de orde moeten komen. Maar het congres werd uitgesteld, omdat het vorige congres werd uitgesteld. De reden daarvoor was, dat het partijbestuur wilde vasthouden aan het plan om een extra ronde te laten voorafgaan. We weten nu dat deze ronde niet aan zijn bedoeling heeft beantwoord, en dat de afdelingen bij de behandeling van het ontwerpprogramma in tijdnood zijn gekomen. Het partijbestuur is zich ervan bewust daarvoor in belangrijke mate verantwoordelijk te zijn. In het

verleden is het eenmaal gebeurd dat een congresstuk, Socialisme zonder Omwegen, in feite van de agenda werd afgevoerd omdat de afdelingen geen gelegenheid hadden gehad daaraan politieke discussies te wijden en daarin een serieuze inbreng te hebben. In een partij die de democratie in zijn vaandel heeft geschreven mag het nooit zo zijn dat de basis wordt overrompeld door een stuk dat vanuit de politieke hemel over hen neerdaalt. Zulke stukken moeten juist het resultaat zijn van een voorafgaande discussie in de partij, waarbij iedereen de gelegenheid heeft zijn steentje bij te dragen.

In 1978, over krap twee jaar, staat de strategie van onze partij weer op de agenda. Niet alleen de uitgestelde discussie over Socialisme zonder Omwegen, maar ook een beleidsplan voor acties aan de basis, in overeenstemming met de opdracht van het congres in Tilburg. Het is al vaak gezegd hoe belangrijk een samenhangende strategie voor een partij als de onze is, en ik wil dat nogmaals benadrukken. Als we onze ideeën over democratie van onderop ook in onze eigen partijorganisatie willen waarmaken, als we willen vasthouden aan de autonomie van de afdelingen, die binnen de door de congressen aangegeven beleidslijnen zelf vaststellen hoe zij het beste de strijd voeren in hun situatie, de strijd voor een wereld zonder uitbuiting, onderdrukking en geweld, dan is een samenhangende strategie voor de partij als geheel een harde noodzaak. Alleen zo is het mogelijk dat de landelijke partijorganen aan de basis die ondersteuning geven waarop zij recht heeft. Alleen zo kunnen omgekeerd de landelijke partijorganen verzekerd zijn van de noodzakelijke weerklank voor hun initiatieven. Alleen zo kan bereikt worden dat de verschillende activiteiten van de PSP niet langs elkaar heen gaan, maar zo goed mogelijk samenwerken in de richting van ons gemeenschappelijke doel.

Weinig zaken hebben zoveel verdeeldheid in de linkse beweging veroorzaakt als verschillen in opvatting over strategie. Ook in onze partij lopen de opvattingen hierover sterk uiteen. Tot nog toe is de sterkte van onze partij geweest, niet dat wij zulke verschillen onder tafel praten, of ze verwerken tot een eenheidsworst die maar door iedereen geslikt moet worden, maar dat we op zoek gaan naar een aanpak die recht doet aan verschillende opvattingen en waarvan we toch kunnen zeggen: daarmee kunnen we aan het werk gaan. Het spreekt vanzelf dat dat toch altijd zal inhouden dat niet ieder in gelijke mate aan zijn trekken komt; zelfs al zouden we ons onthouden van een standpunt over zaken die gevoelig liggen in onze partij, dan nog stellen we degenen teleur, en daar wil ik mezelf toe rekenen, die van mening zijn dat het voor de PSP noodzakelijk is een standpunt te hebben over alle kwesties die in de linkse beweging een belangrijke rol spelen.

Als we willen bereiken dat volgend jaar het vaststellen van een strategie onze partij niet verzwakt, maar juist aanzienlijk versterkt, dan zullen we tijd moeten vrijmaken voor discussie. Tijd, om te zorgen dat in die discussie de opvattingen in de partij tot hun recht kunnen komen. Tijd, om ons voordeel te doen met de ervaringen die vele partijgenoten in de praktijk van de dagelijkse actie hebben opgedaan. Ik weet dat dat een moeilijk

punt is, want er zijn altijd zoveel dingen die om onmiddellijke aandacht vragen. Maar we moeten beseffen dat tenslotte de bedoeling is de kwaliteit van het werk van de PSP te verbeteren, om de kracht van onze actie binnen het geheel van de arbeidersbeweging te vergroten. In 1978 moeten we kunnen zeggen: dit is de strategie die uit de gehele partij is voortgekomen. En mocht het zo zijn dat we dan moeten constateren dat de discussie nog onvoldoende gevoerd is, dan moeten we desnoods maar de uiteindelijke besluitvorming uitstellen. Maar ik meen dat dat niet nodig hoeft te zijn. In ieder geval heb ik besloten na de verkiezingsperiode mijn aandacht voornamelijk te gaan richten op de voorbereiding van de discussie.

Ik wil nog enkele woorden wijden aan een paar actuele politieke zaken. We hebben zojuist een frontale aanval beleefd van de ondernemers op de prijscompensatie. Daarbij zijn we niet vergeten dat het dit kabinet is geweest dat eind 1975 zelf met plannen kwam om de prijscompensatie aan te tasten. Plannen, die voor een deel ook zijn uitgevoerd. Maar een zo openlijke aanval om het principe van de prijscompensatie volledig overboord te zetten, wijst alleen maar op overmoed en een totaal verkeerde schatting van de feitelijke machtsverhoudingen tussen arbeid en kapitaal. De werkende bevolking is met succes massaal in actie gekomen. Zij die de mond vol hebben over "restauratie" zullen vreemd opgekeken hebben. Ook nu is weer de bereidheid gebleken om in actie te komen wanneer er iets is om voor in actie te komen, zoals ditmaal het behoud van verworven rechten.

Actie is niet alleen noodzakelijk voor het behoud van rechten, maar ook voor uitbreiding van rechten. Daarbij denk ik aan de strijd voor bedrijfsdemocratisering. Onze taak daarbij is mogelijkheden aan te geven en uit te werken, en initiatieven te ondersteunen. Ik denk ook aan de strijd voor de werkgelegenheid, de strijd voor een goed milieu. Actie is noodzakelijk tegen het rampzalige energiebeleid van de regering, tegen de uitbreidingsplannen voor Almelo, die het gevaar in zich dragen mee te werken aan de verspreiding van atoomwapens, en daardoor het gevaar van een alles vernietigende kernoorlog alleen maar dichterbij brengen.

De afgelopen dagen zijn we weer eens met onze neus op de feiten gedrukt: er bestaat geen stakingsvrijheid in Nederland. Stakingsgeschillen kunnen worden onderworpen aan het oordeel van de burgerlijke rechter, die nu eenmaal tot taak heeft de gevestigde belangen te beschermen. Ons oordeel over het vonnis van de Utrechtse rechtbank over de stakingsgeschillen in de zuivel- en vleeswarenindustrie valt in een woord uit te drukken: klassejustitie. Niet alleen grijpt dat vonnis naar een wetsontwerp dat niet voor niets in de ijskast is gezet, veel erger, het bemoeit zich met de inhoud van de onderhandelingen. Nu zal het wetsontwerp worden ingetrokken en komt er een nieuw ontwerp. Daar hebben we weinig vertrouwen in. Voor ons is er maar één aanvaardbare regeling van het stakingsrecht: volledige stakingsvrijheid!

Een ander actueel punt hangt samen met iets wat ons nauw aan

het hart ligt: socialistische democratie. Daarbij staat ons iets anders voor ogen dan de bureaucratie die in een aantal socialistische landen heerst. Met instemming begroeten wij het feit dat ook in die landen steeds meer socialisten hun stem verheffen om hun democratische rechten op te eisen, om te eisen dat er ernst wordt gemaakt met een socialistische democratie. Het dwingt onze bewondering af dat zij dat blijven doen, ondanks de pogingen hen monddood te maken en ondanks de zware druk waaraan zij worden blootgesteld. Koude-oorlogspropagandisten hier proberen dit uit te buiten. Maar zij hebben geen recht van spreken. Zij zijn het die de status-quo hier willen handhaven, wat alleen maar kan door het met de democratie niet zo nauw te nemen. Want de democratie in het zogenaamde "vrije Westen" is ook niet alles! Waartoe dat kan leiden zien we aan de politieke onderdrukking, zowel van personen als van organisaties, in de Bondsrepubliek. Een onderdrukking, in een sfeer van intimidatie en verdachtmaking, die zich uit in het ontkennen van wezenlijke mensenrechten, en die niet schuwt daarbij broodroof toe te passen.

De kameraden die, waar ook ter wereld, opkomen voor een socialistische democratie, hebben recht op onze solidariteit. Wij kunnen een beroep doen op de communistische partijen daar, en ons protest laten horen, zoals gelukkig ook veel Europese communistische partijen hebben gedaan. Maar het belangrijkste wat wij kunnen doen, is hier strijden voor democratie, voor het doorbréken van het status-quo-denken in machtsblokken, voor de afbraak van de NAVO, dat ongehoorde onderdrukkings- en vernietigingsapparaat, dat zowel hier als daar de noodzakelijke ontwikkelingen tegengaat.

Ook in Nederland bestaat het gevaar van verrechtsing. Het begint bij zedenmeesterij, aantasting van abortusvrijheid, optreden tegen films die menselijke biologische verrichtingen laten zien, alsof al die films samen een grotere zedelijke bedreiging zouden zijn dan een enkele propagandafilm voor het militaire apparaat! Via de instelling van terreurbrigades, de invoering van gecentraliseerde personenregistraties, beroepsverboden, kan dit afglijden naar regelrechte politieke onderdrukking. Links Nederland moet daartegen waakzaam blijven. Een versterking van de linkerzijde bij de komende verkiezingen is geen luxe. Met name is belangrijk dat binnen dat geheel de PSP zo sterk mogelijk te voorschijn komt. Wij zijn niet bang om stelling te nemen, en over onze standpunten kan geen misverstand bestaan. Wij zullen niet aarzelen aan de bel te trekken als dat nodig is. De PSP is waakzaam als de andere partijen in de Tweede Kamer lijken te suffen, zoals nog kort geleden bij de Lockheedaffaire. Wij hebben geen boter op ons hoofd en hoeven geen gevestigde belangen te beschermen, maar kunnen onze volle inzet geven voor de belangen van de arbeidersklasse, dus van de grote meerderheid van de bevolking. Ik verwacht dat dit congres ertoe zal bijdragen dat we ons in de verkiezingen, en daarna in de Tweede Kamer, zo sterk mogelijk kunnen maken.